

۱۵۹۴۴۰۱
۹۷ / ۲ / ۳۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

محررات ناشی از کار از دیدگاه حقوقی و فنی

گردآوری و تالیف:

محمود رودگر نژاد



نشر فن آوران

سرشناسه	رودگر نژاد، محمود، ۱۳۴۷ -
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	حوادث ناشی از کار از دیدگاه حقوقی و فنی/گردآوری و تالیف محمود رودگر نژاد.
مشخصات نشر	تهران: فن آوران، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۹۴ ص.
شابک	۲۰۰۰۰۰ ریال 978-600-319-147-1
وضعیت فهرست نویسی	فپا
موضوع	حوادث کار -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	Industrial accidents -- Law and legislation -- Iran
موضوع	کار و کارگری -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	Labor laws and legislation -- Iran
موضوع	محیط کار -- پیش‌بینی‌های ایمنی
موضوع	Work environment -- Safety measure.
موضوع	مسئولیت (حقوق) -- ایران
موضوع	Liability (Law) -- Iran
رده بندی کنگره	۳۹۷ / ج۹ / ۱۳۲۱ / KMH
رده بندی دیویی	۱۱۰۹ / ۱۳۶۱
شماره کتابشناسی ملی	۵۱۲۹۴۶۸



نشر فن آوران

حوادث ناشی از کار از دیدگاه حقوقی و فنی

گردآوری و تالیف: محمود رودگر نژاد

- نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷
- صفحه بندی: فن آوران - مریم تنهایی
- شمارگان: ۵۰۰ نسخه
- شابک: ۱-۱۴۷-۳۱۹-۶۰۰-۶۷۸

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

انتشارات فن آوران: تهران، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، شماره ۱۱۸

تلفکس: ۶۶۹۵۳۹۹۸ تلفن: ۶۶۹۷۵۱۸۲

WWW.FANAVARAN-PUB.IR فروشگاه اینترنتی

mail:fanavar2008ir@yahoo.com

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کسی تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

همه ساله میلیونها حادثه ناشی از کاربرد جهان اتفاق می افتد که منجر به مرگ یا از کار افتادگی کلی یا جزئی کارگران می شود. چنین حوادث ناگواری ضمن اینکه موجب درد و رنج کارگران و خانواده های آنها می شود، ضایعات و خسارتهای جبران ناپذیری به اقتصاد کشور وارد می کند. در روزگاران گذشته حوادث منحصر به سقوط از درخت یا بلندی، ضربه خوردن و مجروح شدن به وسیله حیوانات اهلی و یا وحشی، مسمومیت با مواد گیاهی یا زهر جانوران و یا مواردی از این قبیل بود، ولی امروزه با توجه به پیشرفت های چشمگیر در امور صنعتی و امکان استفاده از وسایل مدرن جهت مسافرت، استفاده از نیروی برق و ماشین آلات، تماس با مواد شیمیایی و غیره، انسان در برابر حوادث بیشماری قرار گرفته است. یکی از این حوادث باعث مرگ و بعضی باعث از کار افتادگی کلی و یا جزئی می شوند. به طور کلی همه حوادث برای قربانیان خود موجب رنج و درد و ضررهای اقتصادی و مالی هستند. در کتب لغت معمولاً حادثه به معنای رویداد، واقعه و یا پیش آمد معنی شده و بیشتر منظور عمل و یا اتفاقی ناخوشایند و خارج از نظام می باشد که ممکن است خسارات مالی و یا جانی در بر داشته باشد، بنابر عقیده برخی، حادثه اتفاق است پیش بینی نشده و ناگهانی که بدون مداخله خود شخص، بر اثر یک نیروی خارجی بوجود می آید یا به جرت دیگر آنچه انسان را ناخواسته از مسیر زندگی طبیعی منحرف می سازد و برای او ایجاد ناراحتی جسمی و روانی و یا خسارات مالی نماید حادثه نامیده می شود. بر طبق آمار منتشر شده در کشورمان پیشرفته صنعتی، سالانه از هر ده نفر کارگر یکی دچار سانحه می شود و در نتیجه اینگونه سوانح، پنج درصد روزهای کار ملی به هدر می رود. حوادث ناشی از کار از سویی سبب ناراحتی فرد کارگر و یا افراد خانواده اش می شود و از سوی دیگر سبب از بین رفتن سرمایه و تزلزل بنیان اقتصادی جامعه می گردد.

به عقیده «ل. دیویس»، حادثه را می توان «ضعف در جوابگویی و فرار از حالت مخصوص» تعریف کرد. مثلاً تصور کنیم جسم سنگینی از ارتفاع سقوط می کند کسی که رنگ بر، نیمه ده تر و سریع الانتقال باشد با سرعت فرار می کند و شخص دیگر که فاقد این صفات باشد دچار حادثه می گردد. تعریف حادثه در دایره المعارف بین المللی کار عبارت است از یک اتفاق پیش بینی نشده و خارج از انتظار که سبب صدمه و آسیب گردد. علاوه بر تعاریف کلی برای حوادث مختلف که بدانها اشاره شد، در تعریف حادثه ناشی از کار می توان به آنچه در قانون کار و تأمین اجتماعی آمده است اشاره نمود: حوادث ناشی از کار عبارت از حوادثی است که حین انجام وظیفه و به سبب آن برای بیمه شده اتفاق می افتد. مقصود از حین انجام وظیفه تمام اوقاتی است که بیمه شده در کارگاه، مؤسسات وابسته، ساختمان ها و محوطه آن مشغول به کار باشد و یا به دستور کارفرما در خارج از محوطه کارگاه مأمور انجام کاری می شود. ضمناً اوقات رفت و آمد بیمه شده از منزل به کارگاه و یا بالعکس نیز جزو این اوقات محسوب می شوند.

همچنین حوادثی که حین اقدام برای نجات سایر بیمه‌شدگان آسیب‌دیده و مساعدت به آنان اتفاق می‌افتد حادثه ناشی از کار محسوب خواهد شد.

در این کتاب سعی شده است مطالب حوادث ناشی از کار را در هفت فصل مورد بررسی قرار داده که ابتدا حوادث ناشی از کار، از دیدگاه حقوقی و فنی مورد کنکاش قرار گرفته و در فصل دوم منابع حقوق کار و عناصر روابط کار و در فصل سوم نمونه‌هایی از گزارش حوادث ناشی از کار و در فصل چهارم علل و روند بررسی حوادث ناشی از کار و در فصل پنجم مسئولیتهای حقوقی مهندسان ناظر در حوادث کارگاه‌های ساختمانی و در فصل ششم مبحث دوازدهم مقررات ملی ساختمان و در فصل هفتم، پرسش و پاسخ در مورد حوادث ناشی از کار آورده شده است. امیدوارم این کتاب برای کارگران، کارشناسان و مدیران و کارشناسان رسمی دادگستری در رشته حوادث ناشی از کار مفید واقع گردد، اگر چه ممکن است ایراداتی همایی همراه باشد. ولی عقیده اینجانب بر این است که این اطلاعات راهی را هموار خواهد کرد که فرهنگ ایمنی در ایران را ارتقاء بخشیده و دست اندرکاران را به تفکر بیشتر در این راه و شناسایی خطرات جهت پیشگیری از حوادث تشویق نماید.

مهندس محمود رودگر نژاد

کارشناس ارشد HSE و کارشناس رسمی دادگستری در رشته حوادث ناشی از کار

فصل اول: حوادث ناشی از کار از دیدگاه حقوقی و فنی.....	۹
مقدمه.....	۱۰
تعریف اصلاحات.....	۱۱
کار.....	۱۱
کارگر.....	۱۱
کارفرما.....	۱۲
کارگاه.....	۱۳
حادثه.....	۱۴
حادثه ناشی از کار.....	۱۴
مبانی مسئولیت.....	۱۶
مبانی مسئولیت قهری.....	۱۶
قاعده لاضرر.....	۱۶
قاعده اتلاف.....	۱۷
قاعده تسبیب.....	۱۸
کاربرد قاعده تسبیب.....	۱۹
تعارض قاعده تسبیب با قاعده احسان.....	۲۰
استیفاء.....	۲۱
مبانی مسئولیت عقدی.....	۲۱
نظریه های حقوقی.....	۲۱
مسئولیت جزایی.....	۲۲
مسئولیت مدنی.....	۲۳

- ۲۳..... مسئولیت مدنی به معنای اعم.....
- ۲۴..... مسئولیت مدنی به معنای اخص.....
- ۲۵..... منابع مسئولیت مدنی.....
- ۲۵..... مبانی مسئولیت مدنی کارفرما.....
- ۲۶..... نظریه تقصیر - اصل خطا.....
- ۲۶..... نظریه خطر - ریسک - مسئولیت مطلق.....
- ۲۷..... نظریه تضییع حسن.....
- ۲۸..... نظریه مختلط.....
- ۲۸..... حادثه ناشی از کار.....
- ۳۲..... در تحلیل رابطه سببیت به چند نکته باید توجه کرد.....
- ۳۳..... حادثه از جهت کارفرما.....
- ۳۴..... عدم رعایت مقررات حفاظت فنی و بهداشتی رایج - نار (تخلف کارفرما).....
- ۳۵..... وجود رابطه سببیت بین خطای کارفرما و حوادث واقع شده.....
- ۳۶..... عدم تقصیر کارگر.....
- ۳۹..... جرائم ناشی از حوادث کار از منظر قوانین.....
- ۴۱..... فصل دوم: منابع حقوق کار و عناصر روابط کار.....
- ۴۲..... منابع حقوق.....
- ۴۲..... منابع اصلی.....
- ۴۲..... قانون اساسی.....
- ۴۲..... قوانین عادی.....
- ۴۲..... آیین نامه ها.....
- ۴۲..... رویه قضایی.....
- ۴۳..... پیمانهای دسته جمعی.....

۴۳	منابع فرعی.....
۴۳	معیارها وموازن بین المللی.....
۴۳	ارکان سازمان بین المللی کار.....
۴۴	مقاوله نامه (convention).....
۴۴	توصیه نامه (Recommendation).....
۴۴	عرف و عادات شغلی.....
۴۴	دکترین ونظریه های حقوق.....
۴۵	عناصر رابطه کار.....
۴۷	فصل سوم: نمونه هایی از گام های حوادث ناشی از کار.....
۸۵	فصل چهارم: علل و روند بروز حوادث ناشی از کار.....
۸۶	علل ایجاد حوادث ناشی از کار.....
۸۶	اعمال ناایمن.....
۸۶	شرایط ناایمن.....
۸۶	اعمال ناایمن در محیط کار.....
۸۷	انجام کار بدون مجوز های لازم.....
۸۷	عدم توجه به نکات ایمنی و دستورالعمل های ایمنی.....
۸۷	ترک دستگاه در وضعیت خطرناک.....
۸۷	جدا کردن تجهیزات ایمنی از دستگاه.....
۸۸	اقدام به کار بدون کسب اطلاعات کافی در مورد ایمنی.....
۸۸	انجام اعمال پرخاطر.....
۸۸	شوخی هنگام کار.....
۸۸	استفاده از ابزار معیوب و خراب.....
۸۹	بررسی حوادث ناشی از کار.....

- ۸۹.....تشخیص حوادث ناشی از کار.....
- ۹۰.....شرایط وقوع حادثه ناشی از کار.....
- ۹۱.....نقش زمان و مکان وقوع حادثه در حوادث ناشی از کار.....
- ۹۳.....مدارک مورد نیاز جهت بررسی حوادث ناشی از کار.....
- ۹۴.....گزارش حادثه.....
- ۹۴.....گزارش بازرسی کار.....
- ۹۵.....نظریه پزشکی قانونی.....
- ۹۵.....اهمیت پزشکی قانونی در تحلیل حوادث ناشی از کار؛ موانع و راهکار.....
- ۹۶.....موانع استفاده مناسب از نظریه پزشکی قانونی.....
- ۹۷.....گزارش مقامات انتظامی.....
- ۹۸.....مدارک مورد نیاز جهت بررسی حوادث ناشی از کار در مشاغل خاص.....
- ۹۸.....مدارک مورد نیاز جهت بررسی حوادث بیمه شدگان: مسمول قانون بیمه تامین اجتماعی رانندگان.....
- ۹۹.....مدارک مورد نیاز جهت بررسی حوادث بیمه شدگان شناورهای باری و صیادی.....
- ۹۹.....مدارک مورد نیاز جهت بررسی حوادث ساختمانی و کسب و کار: اتباع بیگانه.....
- ۹۹.....مدارک مورد نیاز جهت بررسی حوادث بافندگان فرش.....
- ۱۰۰.....بیمه اجباری کارگران ساختمانی.....
- ۱۰۴.....گردش کار و بررسی حادثه (کلیه بیمه شدگان).....
- ۱۰۶.....مراحل اداری بررسی حوادث ناشی از کار.....
- ۱۰۹.....فصل پنجم: مسئولیتهای حقوقی مهندسان ناظر در حوادث کارگاه های ساختمان.....
- ۱۱۰.....مهندس ناظر کیست؟.....
- ۱۱۱.....انتخاب مهندس ناظر.....
- ۱۱۱.....وظایف مهندس ناظر ساختمان در خصوص ایمنی کارگاه ساختمانی.....
- ۱۱۲.....مهندسان ناظر در خصوص تخلفات ایمنی چه مسئولیتهایی دارند؟.....

۱۱۳	شرح وظایف مهندس ناظر برق
۱۱۵	شرح وظایف مهندس ناظر مکانیک
۱۱۵	شرح وظایف مهندس ناظر عمران
۱۲۲	شرح وظایف مهندس هماهنگ کننده
۱۲۴	رسیدگی به تخلفات مهندسان ناظر
۱۲۴	شورای انتظامی
۱۲۴	مراجع صالح قضایی
۱۲۶	نتایج
۱۲۷	فصل ششم: مبحث دوازدهم مقررات ملی ساختمان
۱۲۸	مقدمه
۱۲۹	کمیته تخصصی مبحث دوازدهم مقررات ملی ساختمان
۱۲۹	کلیات
۱۳۶	ایمنی
۱۴۵	بهداشت کار، محیط زیست، تسهیلات بهداشتی و رفاهی
۱۴۸	وسایل و تجهیزات حفاظت فردی
۱۵۲	وسایل و سازه های حفاظتی
۱۵۵	وسایل، تجهیزات و ماشین آلات ساختمانی
۱۶۳	وسایل دسترسی
۱۶۸	تخریب
۱۷۳	عملیات خاکی
۱۷۷	عملیات ساخت، برپایی و نصب اسکلت ساختمان
۱۸۵	فصل هفتم: پرسش و پاسخ در مورد حوادث ناشی از کار